

*Prvé ženy, ktoré sa
presadili v rôznych oblastiach života
a menili našu spoločnosť na dnešný obraz.*

Slovenská superžena obdobia socializmu

Ľudmila Pajdušáková astronómka

29. 6. 1916, Radošovce – 6. 10. 1979, Štrbské Pleso -Vyšné Hágy

O čom je jej príbeh?

Prvá slovenská astronómka Ľudmila Pajdušáková sa na ceste ku hviezdám nezastavila pred ničím. Je kauzou slovenskej vedy, mnohí odborníci vnímajú jej pôsobenie rozporuplne a dôsledky jej vplyvu vnímame dodnes.

Čo o nej musíš vedieť?

- takmer počas celej kariéry pôsobila na Lomnickom Štíte
- Vďaka svojmu objavu štyroch komét mala prezývku „Kométa“
- nebola vedkyňou v pravom slova zmysle, avšak popularizovala astronómiu pre široké masy aj vo svete
- presadila sa najmä vďaka aktívnemu členstvu v Komunistickej strane a rozhodovala o osude iných

*Vďaka vášni pre divadlo
žila svoj sen.*

Magda Husáková - Lokvencová

divadelná režisérka

13. 9. 1916, Pacov - 17. 1. 1966, Bratislava

O čom je jej príbeh?

Osud Magdy Husákovvej – Lokvencovej bol plný smutných absurdít. No je príbehom výraznej, zrelej a vzdelanej osobnosti, ktorá počas pomerne krátkeho života získala niekoľko prvenstiev.

Čo o nej musíš vedieť?

- do dejín sa zapísala ako prvá divadelná režisérka
- bola prvou manželkou Gustáva Husáka
- prvá u nás režírovala diela Brechta a Majakovského
- ako prvá spolupracovala so ženskou scénografkou
- ako jedna z prvých žien si vyskúšala televíznu réžiu

*Prvá slovenská fotografka,
ktorá nafotila mužský akt.*

Irena Blühová

fotografka

2. 3. 1904, Považská Bystrica - 1. 12. 1991, Bratislava

O čom je jej príbeh?

Jej príbeh je o tom, ako sa zo šľachetnej rebelantky stala obeť režimu, ktorému sa nekriticky neupísala. Prekľučkovala v relatívnej priazni všetkými režimami až po ten súčasný, hoci každý z nich chcel jej hlavu.

Čo o nej musíš vedieť?

- na fotografie zaznamenala život "pofeudálneho" Slovenska dvadsiatych rokov 20. storočia
- bola prvou autorkou mužského aktu v slovenskej fotografii
- patrila k zakladateľom Komunistickej strany na Slovensku
- ako prvá Slovenka študovala na legendárnom Bauhause
- bola intelektuálkou a nesmierne akčnou ženou, na ktorú bol trikrát vydaný zatykač
- prvej oficiálnej výstavy a uznania odborníkov sa dočkala až v roku 1974

*Prvá Slovenka, ktorá sa
otvorene označila za feministku.*

Hana Gregorová

feministka

30. 1. 1885, Martin – 11. 12. 1958, Praha

O čom je jej príbeh?

Je príbehom ženy, ktorá túžila byť slobodnou bytosťou v „malom“ konzervatívnom prostredí, uzavretom voči akémukoľvek progresu a daniu vo svete.

Čo o nej musíš vedieť?

- bojovala za práva žien na vzdelanie, slobodný život podľa vlastných predstáv a rovnoprávnosť s mužmi
- v jej časoch silného konzervativizmu boli jej myšlienky neprijateľné
- písala knihy, romány, cestopisy
- mala silné sociálne cítenie
- svoje myšlienky sa snažila aplikovať vo vlastnom živote a manželstve so spisovateľom J. G. Tajovským

Slovenská Marlene Dietrich

Magdaléna Schwingerová speváčka

5. 3. 1915, Nemšová – 11. 11. 1993, Žilina

O čom je jej príbeh?

Príbeh speváckej hviezdy reprezentujúci osud mnohých ľudí počas 2. svetovej vojny. V danej dobe jej životné rozhodnutie získalo politický podtext a nezvratne poznačilo jej možnosť slobodnej sebarealizácie.

Čo o nej musíš vedieť?

- od detstva sa venovala spevu, tancu a divadlu
- bola sólistkou opery SND v Bratislave v predstavení Predaná nevesta
- účinkovala v operetách s F. K. Veselým
- bola prvou slovenskou štúdiovou speváčkou, jej najväčším hitom bola pieseň Lilli Marlene.

Najmladšia špiónka Európy

Beatrix Čelková (Trixi) špiónka

16. 7. 1925, Bratislava – 2. 6. 1997, Trenčín

O čom je jej príbeh?

Svoje ženské zbrane, šarm, jazykové znalosti a sebaovládanie využila počas 2. svetovej vojny v protifašistickom odboji. Stála za bombardovaním bratislavskej rafinérie Apollo v roku 1944, ktoré zasadilo hlbokú ranu nacistickému režimu.

Čo o nej musíš vedieť?

- patrila k ženám, ktoré v našich dejinách zohrali mimoriadne významnú úlohu
- krásna a inteligentná žena, ktorá sa vo svojich 16 (!) rokoch zapojila do ilegálnej činnosti
- bombardovanie Apolla malo vyše stovku obetí a pre mladú Trixi znamenalo bolestivú traumu na celý zvyšok života
- na rozdiel od mnohých skúsenejších a vzdelanejších ľudí si uvedomovala, že blahobyť Slovenského štátu bol založený na zlodejstve a násilí

*Prvá Slovenka,
ktorá sa dotkla oblakov.*

Ľudmila Šapošnikovová

pilotka

19. 2. 1906, Saratov – 13. 7. 1985, Nitra

O čom je jej príbeh?

Ľudmila Šapošnikovová bola bohémka, ktorá ako prvá prejavila odvahu sadnúť si za riadiacu páku lietadla. Svoj život dokázala pilotovať tak, aby mala pekný výhľad, pokojný let a mäkké pristátie. Čo nie je málo.

Čo o nej musíš vedieť?

- letecký diplom získala v roku 1930
- bola prvou ženou, ktorá riadila lietadlo na území Slovenska (Tereza Peltiérová bola prvou ženou na svete, bolo to v roku 1908)
- jej otec bol Čech a mama ruská Nemka
- prvé lietadlo pre ňu vyrobil manžel Konštantín, ktorý bol letecký konštruktér
- jej manželstvo sa ukázalo ako nefunkčné kvôli manželovým depresiám a závislosti na alkohole, preto sa rozviedla

*Botanička, ktorej
životnú cestu obráťol bodliak.*

Izabela Textorisová botanička

16. 3. 1866, Ratková – 12. 9. 1949, Krupina

O čom je jej príbeh?

Príbeh výnimočnej a hrdej ženy, ktorá sa v čase silnej maďarizácie vypracovala na rešpektovanú kapacitu, dosahujúcu výsledky na úrovni súdobej európskej vedy. Zanietením a túžbou po poznaní predbehla svoju dobu.

Čo o nej musíš vedieť?

- bola učiteľkou a pracovala na pošte, aby uživila seba a veľkú časť rodiny
- venovala sa samoštúdiu literatúry, cudzích jazykov a botaniky, udržiavala kontakty s uhorskými a európskymi botanikmi
- objavila nový druh bodliaka, ktorý dostal jej meno (*Carduus textorisianus* Marg.)
- jej rozsiahly herbár je uložený na Katedre botaniky Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave

*Prekladateľka, ktorá
sa nestratila v preklade,
ale v dobe normalizácie.*

Zora Jesenská

prekladateľka

3. 5. 1909, Martin – 21. 12. 1972, Bratislava

O čom je jej príbeh?

Prednosťou i prekliatím disidentky Zory Jesenskej bol jej celoživotný zápas o ideály jazyka a morálky spoločnosti. Konfrontáciu s krutou realitou niesla hrdo a statočne.

Čo o nej musíš vedieť?

- venovala sa umeleckým prekladom ruskej, anglickej, českej, francúzskej a nemeckej literatúry
- v roku 1968 sa zapojila do obrodného procesu - presadzovala demokratizáciu pomerov v republike
- počas normalizácie mala zakázanú prekladateľskú a publicistickú činnosť

*Prvá Slovenka
európskeho formátu v oblasti
spoločenských vied.*

Soňa Kovačevičová

etnografka

12. 12. 1921, Liptovský Mikuláš – 27. 12. 2009, Bratislava

O čom je jej príbeh?

Soňa Kovačevičová, svojrázna a silná osobnosť, ktorá v roliach ženy, matky a etnografky s noblesou dokázala, čo pre druhých bolo nemožné.

Čo o nej musíš vedieť?

- zaslúžila sa o profesionalizáciu etnografie na Slovensku
- zaoberala sa slovenskou ľudovou architektúrou a umením
- 20 rokov viedlaprípravu Etnografického atlasu Slovenska
- v roku 1982 získala Herderovu cenu

*V mojej duši
je túžba pomáhať.*

Mária Bellová

lekárka

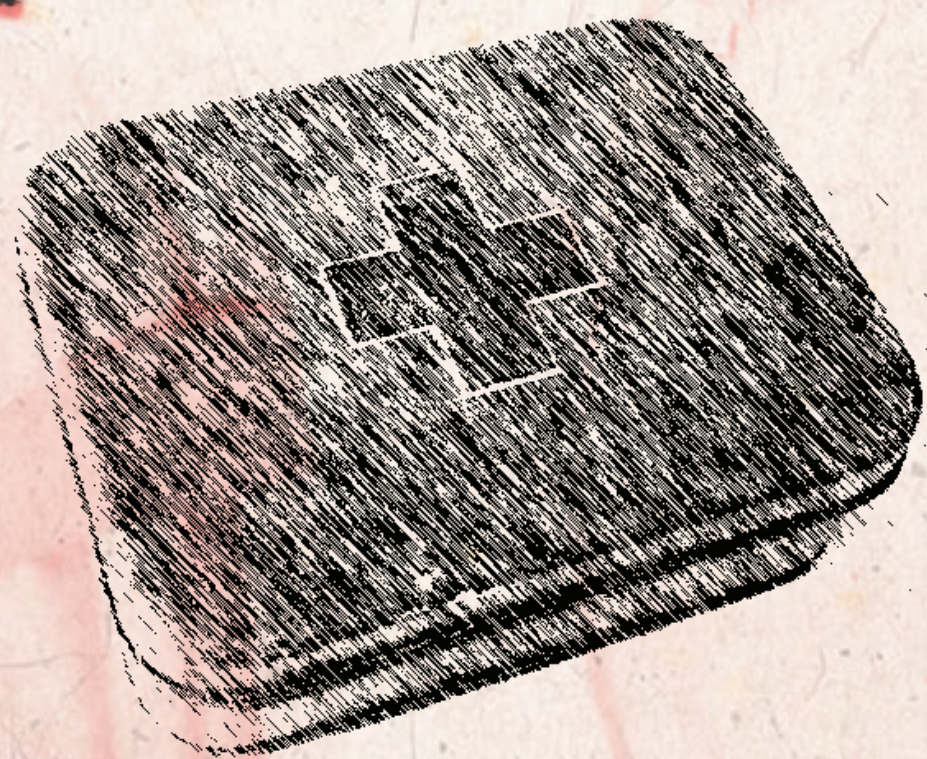
10. 11. 1885, Liptovský Svätý Peter – 20. 11. 1973, Príbovce

O čom je jej príbeh?

Musela bojovať s predsudkami, ktoré sprevádzali emancipovanú ženu na začiatku 20-toročia. Celý život pomáhala chorým a slabším, často nad rámec svojich profesionálnych kompetencií, s pacientmi trávila aj svoj voľný čas. Ostala slobodná a bezdetná.

Čo o nej musíš vedieť?

- bola prvou slovenskou poslucháčkou lekárskej fakulty budapeštianskej univerzity
- čelila názorom, že žena na akademickú pôdu nepatrí a prislúcha jej iné povolanie
- venovala sa liečbe tuberkulózných pacientov v Smokovci
- bola praktička známa svojim ľudským prístupom k pacientom a kolegom

*Verila v zrovnoprávnenie
žien v kňazskej službe.*

Darina Bancíková

farárka

31. 12. 1922, Kokava nad Rimavicou – 30. 7. 1999 Horné Saliby

O čom je jej príbeh?

Za svoje presvedčenie bola väznená, psychicky týraná, odsúdená, pokorená, zbavená dôstojnosti a možnosti pracovať v tom, za čo oddane bojovala. Prežila ťažký a komplikovaný život, v ktorom vynaložila veľa úsilia na to, aby dosiahla to, čomu verí.

Čo o nej musíš vedieť?

- zapísala sa do dejín evanjelickej cirkvi ako prvá ordinovaná žena, teda farárka
- bola hlavnou aktérkou a priekopníčkou zdĺhavého procesu emancipácie v tejto oblasti, kedy ženy nemali právo zastávať duchovný úrad, k zásadnej zmene došlo až v druhej polovici 20. storočia
- sama bola nemanželským dieťaťom v rodine farára
- paradoxne boli v cirkvi proti ordinovaniu žien najmä manželky farárov

*Prvá žena slovenského
športu, ktorá získala
olympijskú medailu.*

Matylda Pálffyová

olympionička

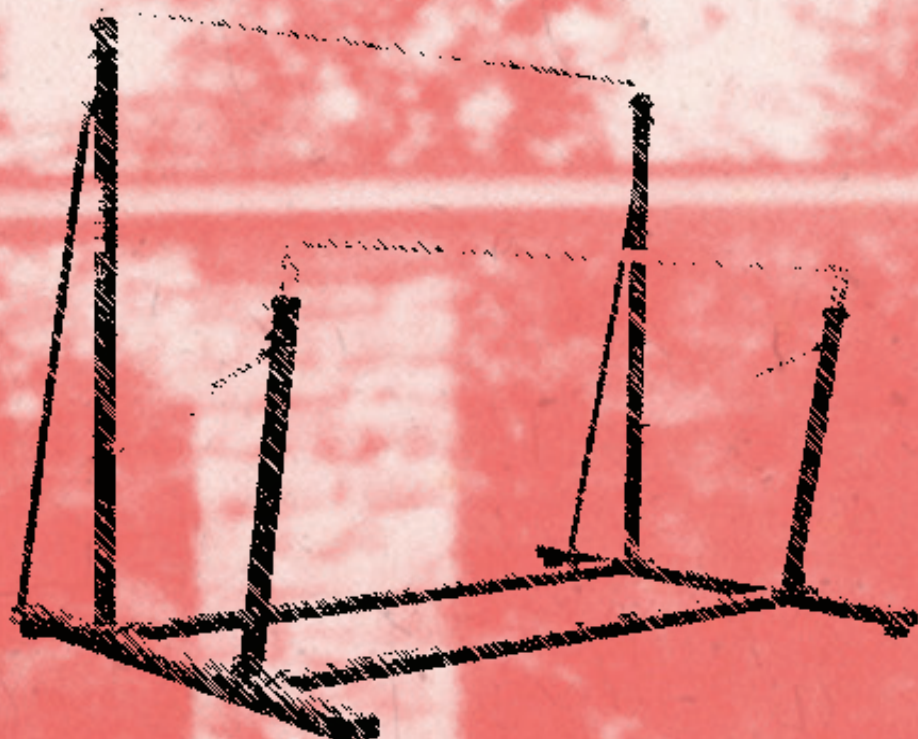
11. 3. 1912, Kostoľany nad Hornádom – 23. 9. 1944, Malé Brestovany

O čom je jej príbeh?

Jej životný príbeh sa odohrával v tieni hákových krížov. Je príbehom o dozrievaní človeka k postojom, a o schopnosti žiť ich aj za cenu obrovskej životnej straty.

Čo o nej musíš vedieť?

- v roku 1936 získala olympijskú medailu v kategórii gymnastických družstiev na kontroverznej Olympiáde v Berlíne
- o dva roky neskôr sa stala s družstvom sokolských gymnastiek majsterkou sveta
- po zániku Sokola na Slovensku mohla cvičiť pod hlavičkou Hlinkových gárd, ale rozhodla sa radšej ukončiť kariéru
- bola náruživou propagátorkou gymnastiky
- bola zasnúbená so skladateľom Jánom Cikkerom
- zomrela ako veľmi mladá po páde z koňa

*Prvá sochárka, ktorá tvorila
sochy z kovu zváraním.*

Erna Masarovičová

sochárka

12. 1. 1926, Betliar – 25. 6. 2008, Bratislava

O čom je jej príbeh?

Nonkonformná matka, tolerantná partnerka a pracovitá introvertka, ktorá si nadovšetko vážila slobodu svojho voľného povolania v časoch bohémy 60. rokov i následnej normalizácie. Zmyslom jej života bola systematická práca a tvorivosť nezávislá od ideologických požiadaviek doby, v ktorej žila.

Čo o nej musíš vedieť?

- túžba byť sama sebou znamenala byť iná ako ostatní
- bola introvertkou, nevyhľadávala spoločnosť ani publicitu
- bola prvou dámou medailovej tvorby a zakladateľkou slovenského moderného šperku
- vytvorila 194 sôch, 47 zvieracích plastík, 93 realizácií v architektúre, 164 medailí a plakiet a 357 originálnych šperkov
- od 60. rokov bola poprednou osobnosťou slovenského sochárstva, kde sa ako jediná žena presadila vo výrazne patriarchálnom umeleckom prostredí.

*Prvá Slovenka, ktorá
sa presadila v diplomacii.*

Marína Paulíny

diplomatka

28. 3. 1897, Slovenské Pravno – 5. 10. 1945, Londýn

O čom je jej príbeh?

Presadila sa vďaka aktivite a osobným predpokladom. Jej život poznačili historické udalosti a ovplyvnili jej viacnásobný odchod z vlasti.

Čo o nej musíš vedieť?

- prvá Slovenka, ktorá sa presadila v diplomatickej profesii
- propagovala Československo v anglo-amerických krajinách
- pochádzala z evanjelickej turčianskej rodiny farbiarov, ktorá sa vysťahovala do USA v roku 1905
- v USA pôsobila v krajských spolkoch
- bola popredsedníčkou Česko-slovenského červeného kríža
- zahynula pri havarii lietadla pri návrate z Londýna do Česko-slovenska v roku 1945

Kontakt

CHARACTER - Film Development
Association
Konventná 2
811 03 Bratislava
Slovenská republika
character@character-fda.eu
www.character-fda.eu

Partner projektu

HITCHHIKER Cinema, s.r.o.
www.hitchhikercinema.sk

Výskum z verejných zdrojov podporil

Projekt finančne podporili

Realizované s finančnou podporou Ministerstva spravodlivosti SR v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Za obsah tohto dokumentu výlučne zodpovedá CHARACTER – Film Development Association.